

KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİ NEDİR?

Engelli bireyin akranları ile aynı eğitsel ortamı paylaŖması ve bireysel özelliklerinin dikkate alınarak var olan müfredat programının izlenmesi amaçlanmaktadır.

Engelli bireylerin buldukları ortamlardan ayrılmadan eğitilmelerinde ve yaŖamlarını sürdürebilmelerinde etkisi olan normalleŖtirme ilkesinin sonucu olarak kaynaŖtırma ve bütünleŖtirme kavramları gündeme gelmiŖtir. 573 sayılı özel eğitim kanununa göre kaynaŖtırma özel eğitim gerektiren bireylerin diğer bireylerle karŖıklı etkileŖim içinde bulunmalarını sağlamak ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleŖtirmek için geliŖtirilmiŖ eğitim ortamlarını ifade eder.

Engelli çocuklar kaynaŖtırma eğitimi ile sosyal ve eğitimsel yaŖamdan akranları ile birlikte olabilme onları model olarak daha geniŖ toplum tarafından benimsenen davranıŖ repertuvarı içerisinde yer alan becerileri geliŖtirme ve öğrendikleri yeni davranıŖları uygulama fırsatı elde ederler. Bunun sonucunda engelli bireyin toplum tarafından dıŖlanmasına neden olan tipik engelli davranıŖlarının azalması amaçlanmaktadır. Böylece çocuğun sosyal kabulü uyumu ve etkileŖimi artırılmaya alıŖılmaktadır.

KAYNAŖTIRMA EĞİTİMİNİN NORMAL GELİŖİM GÖSTEREN ÖĞRENCİLERE YARARLARI

- Diğer insanların ihtiyaçlarına karŖı daha duyarlı olma
- Engelli bireylerle olan iliŖkilere deđer verme geliŖtirme
- Diğer insanlara karŖı gösterilen toleransta artıŖ
- Benlik deđerlerinde yükselme
- Bireyler arasındaki farklılıkları daha iyi değerlendirme
- Sosyal bilinçte geliŖim gibi yararları olduğu belirlenmiŖtir.

DİL VE KONUŞMA BOZUKLUKLARI

Konuşma bozuklukları, bazen yapısal bazen de fonksiyonel nedenlere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Birçok nedene bağlı konuşma sorunlarından söz edilebilir. Ancak aşağıda üç çeşit konuşma sorunundan söz edilecektir.

A)Gecikmiş konuşma

B)Fonolojik Bozukluk (artikülasyon bozukluğu)

C)Kekemelik-Ritim Bozukluğu

Gecikmiş Konuşma: Çocuğun konuşması yaşından beklenenden çok geri ya da konuşma gelişimi açısından çok daha yavaşsa, o çocuğun konuşması gecikmiş konuşma olarak adlandırılır. Kullandığı sözcük sayısı az olabilir, cümle kurmada zorlanabilir. Daha çok jest ve işaretlerle kendini ifade etmeye çalışır. Nedenleri arasında zor doğum, bozuk beden sağlığı, alt ve üst solunum yolları rahatsızlığı, iç salgı bezlerinin yetersizliği, dil,gırtlak kası iltihabı ,uygun olmayan çevresel koşullar (uyaranların az olması), anne babanın tutum hataları gibi) ve duygusal bozukluklar (otizm de geç konuşma görülebilmektedir) sayılmaktadır.

Fonolojik Bozukluk (Artikülasyon Bozukluğu): Konuşma seslerinin yanlış çıkarılması ve dilde farklı bir anlam yaratan seslerin oluşturulmasındaki zorluğu içerir. Kişi, yaşına ve lehçesine uygun, gelişimsel olarak çıkartması beklenen sesleri çıkartamaz. Bozukluğun şiddeti, konuşmada küçük ve önemsiz aksaklıklardan tamamen anlaşılmayan bir konuşmaya kadar değişebilir. Küçük çocuklarda bu durum sıkça görülmekle birlikte zamanla düzelmektedir. Yaş ilerledikçe beklenen düzelme gerçekleşmiyorsa yardım gerekebilir. Nedeni yapısal ve nörolojik kökenli olabilir.

Kekemelik-Ritim Bozukluğu: Konuşmanın akışında, ritminde veya akıcılığında bir bozukluk olması durumudur. Kekemelikte konuşmadaki ritim bozukluğunun yanı sıra kaslardaki aşırı kasılma, yüzde , ellerde ve ayaklarda tikler görülebilir. Konuşmada tekrarlamalar, bloklar, uzatmalar ve eklemeler görülebilir. Nedenlerine yönelik birçok görüş olmasına rağmen, organik ve çevresel etkenler üzerinde durulmaktadır. Genellikle 2-7 yaş arasında ortaya çıkar, en çok 3-5 yaş arasında görülür. Erkek çocuklarda daha ağır seyredir. Kız-erkek oranı 1/5 tir. Yapılan araştırmalara göre kekemelik görülen kişilerin ailelerinde de kekemelik oranı yüksektir. Gerginlik ve kaygı kekemeliği artırır. Kekemelik başladıktan sonra; tırnak yeme , tikler, gece gündüz işemeleri, korkular, obsesif davranışlar, hırçınlık gibi belirtiler de görülebilir.

Dil ve Konuşma Güçlüğü olan Çocukların Eğitiminde Nelere Dikkat Edilmelidir?

- Çocuğun kendi konuşması hakkında kekeme, peltek vb. tanımları duymasına izin verilmemelidir.
- İlk olarak aile ile görüşme yaparak, dil ve konuşma terapistine yönlendirilmelidir. Aile ve dil ve konuşma terapisti işbirliği yapmalıdır.
- Çocuğa konuşması ile ilgili konuşmasının iyi olmadığı yönünde geri bildirimler verilmemelidir.
- Çocuk konuşurken sabırsız davranılmamalıdır. Çocuğun önceden söyleyemediğini bildiğimiz sözcükler yerine başkası önerilmelidir.
- Çocuğun konuşmasındaki bozuklukların en çok hangi durumlarda meydana geldiğine dikkat edilmelidir ve bu problemle ilgili diğer arkadaşlarının olumsuz etiketlemeleri engellenmelidir.

ÖZGÜL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ NEDİR?

Bazı araştırmacılar her çocuğun sorununun farklı alanlarda ve farklı derecelerde olabileceğini belirtip öğrenme bozukluklarını dörde ayırmışlardır:

- 1- Okuma bozukluğu
- 2- Matematik bozukluğu
- 3- Yazılı anlatım bozukluğu
- 4- Başak türlü adlandırılmayan öğrenme bozukluğu

ÖZGÜL ÖĞRENME BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLARIN GENEL ÖZELLİKLERİ :

Bilişsel Gelişim Özellikleri: Özgül öğrenme güçlüğü zihinsel performans ile doğrudan ilişkili değildir. Hatta özgül öğrenme güçlüğü tanısı konulabilmesi için bireyin performansının normal ya da normalin üstünde olması gerekir.

Özgül öğrenme güçlüğü bireyin öğrenme aşamalarında karşılaşılan zorlukları ifade eder.

Özgül öğrenme güçlüğü olan çocuklarda dikkat problemleri yoğun olarak görülmektedir. Dikkati toplamada ve sürdürmede zorluk çekerler.

En belirgin olarak akademik alanlarda yetersizlik görülür. Bu yetersizlik okuma-yazma ya da matematik alanında yoğunlaşmaktadır.

Okuma yazma becerilerinde harf atlama, harfleri karıştırma, sözcükleri yanlış veya eksik yazma, ters veya birleşik yazma, yazımda imla ve noktalama hataları, okumada ses /hece/ sözcük atlama, uygun hızda okuyamama sık rastlanan sorunlardır.

Uzaklık ve derinlik algıları bozuktur. Görsel hafıza zayıftır.

İşitsel kavramada ve yönergeleri anlamada zorluk çekerler.

Yön bulmakta ve sağ-sol ayırt etmekte zorluk çekerler.

Zaman kavramlarını zor öğrenirler. Dün-bugün-önce-sonra kavramlarını karıştırabilirler.

Motor koordinasyonları zayıftır. Gecikmiş dil gelişimi görülebilir. Uygun dizilişli cümle kurmada sorun yaşarlar, kendini ifade etmede yetersizlik görülebilir.

Ani atakları vardır, düşünmeden davranırlar, arkadaşları ile uyum sağlamada güçlük çekerler, sosyal rekabet duygusu yaşın altındadır, değişikliğe uyum sağlama zayıftır. Engellenince ani tepki gösterirler. Duygulanım değişikliği sık görülür.

ÖZGÜL ÖĞRENME BOZUKLUĞU OLAN ÇOCUKLARIN EĞİTİMİNDE NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR:

-Bu çocukların özel eğitsel tedavi almaları gerekmektedir. ÖÖG nün her çocuk için farklı alanlarda olduğunu göz önünde bulundurarak sorumlu olduğu alanlardaki gelişmeler izlenmelidir.

-Verilecek ödev ve sorumluluklar başarabileceği ölçüler içinde verilmelidir.

-Bilgiyi kazanıp kazanmadığını sınavın en iyi yolu daha iyi öğrendiği yöntemden faydalanmaktır.

ÖÖG olan çocukların bazıları görerek, bazıları işiterek daha çabuk öğrenebilir.

Ödevleri üzerinde renkli kalemle düzeltme yapılarak öğrencinin hatalarını görmesi sağlanmalıdır. Hata oranı azaldığında öğrenciye ödül verilmelidir. Öğrendiklerinin kalıcılığını sağlamak için görsel ve işitsel ipuçlarına yer verilerek öğrenme yaşantısı zenginleştirilmelidir.

Gruplama ayırt etme vb. ödevler verilmelidir.

DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU

DEHB dikkat sorunları, aşırı hareketlilik ve dürtüsellik gibi sorunlarla kendini gösteren bir psikiyatrik bozukluktur.

Dikkat eksikliği

- Belirli bir iş yada oyuna dikkatini vermekte zorlanır.
- Dikkati kolayca dağılır.
- Başladığı işi bitiremez.
- Kendisiyle konuşurken dinlemiyormuş gibi görünür.
- Görev ve etkinlikleri düzenlemekte zorlanır.
- Yoğun zihinsel çaba gerektiren işleri yapmakta (ev ödevi-okulda ders dinlemek vb.) zorlanır.
- Etkinlikler için gereken eşyaları kaybeder.
- Günlük etkinliklerde unutkanlıktır.

Hiperaktivite-Dürtüsellik:

- Eli ayağı kıpır kıpırdır.
- Oturduğu yerde duramaz.
- Gereksiz yere sağa-sola koşturur, eşyalara tırmanır.
- Sakince oynamakta zorlanır. Sürekli hareket eder ve konuşur.
- Sırasını beklemekte güçlük çeker. –Başkalarının sözünü keser yada oyunlarda araya girer.

Dikkat, öğrenmenin gerçekleşmesi için temel süreçlerden biridir. DEHB olan çocuklar dikkatlerini toplamada ve sürdürmede zorluk yaşadıkları için öğrenmede de sorunlarla karşılaşabilirler. Belleğe ilişkin sorunlarla karşılaşır. Olayları hatırlamada güçlük çekerler. Organizasyon becerileri zayıftır. Bütünü parçalar ayırma ve parçaları analiz etmekte güçlük çekerler. Okuma yazma becerilerinde yazma hızları yavaştır. Okuduğunu anlamada güçlük çekerler. Okurken sözcük, cümle ve ya satır atlayabilirler. Bazı DEHB'li çocuklarda gelişimsel gerilikler görülebilir. İnce motor becerileri zayıf olduğu için yazılar çoğunlukla düzgün değildir. Dikkat eksikliği beraberinde aşırı hareketlilik, sakarlık görülebilir. Bazı durumlarda ilaç kullanımına gidilebilir.

Dil gelişim özellikleri: konuşma hızı normalden farklı olabilir ve konuşurken sözcük yada ses atlama görülebilir.

ÖĞRETMENLERE ÖNERİLER:

DEHB olan bir öğrenciniz varsa yakınına göz teması kurabileceğiniz bir yere oturtun. Kapı ve pencerelerden uzak tutun, ancak sınıf oturma düzeninin dışına çıkmayın. Öğrenci içi olumlu bir model olun, doğru davranışlarının vurgulayarak pekiştirmeye çalışın. Dikkatini dağıtacak uyarıcılar vermekten kaçının. DEHB li çocukları kontrol altında tutmak zordur. Aileleri ile işbirliği yaparak öğrencilerin eksikleri konusunda aileleri yönlendirerek ev ödevleri vs. ile çocuğun başarısını artırmaya çalışın. Öğrencinin davranışları ve dikkatini değil bilgisini ölçtüğünüzden emin olun. Öğrenciden sınıf içinde hareket gerektiren işlerde yardım isteyerek öğrencinin enerjisini yararlı işlerde kullanmasını sağlayabilirsiniz. DEHB li öğrenciler stres baskı ve yorgunluk sonucunda daha çabuk kontrollerini kaybederek istenmeyen davranışlar sergileyebilirler. Derslerde sık sık görsel ipuçları ve hatırlatıcılar sağlayınız. Dersin akışı içinde ve ders sonunda mutlaka öğrencinin bilgilerini sınavın. Yazılı çalışmaları mümkün olduğunca kısa tutmaya özen gösterin ve boşluk doldurma yöntemini kullanınız. Yönergeleri vermeden önce öğrencinin adıyla hitap ediniz. Ben dilini kullanmaya özen gösteriniz.

ORTOPEDİK ENGELLİ ÇOCUKLARIN GELİŞİM ÖZELLİKLERİ

Merkezi sinir sisteminde meydana gelen bir zedelenme bireyin belirli vücut parçalarının hareket ettirme kullanma ve kontrol etme becerilerinde birçok yetersizliklere neden olur.

Sınıfın dersine giren öğretmenler çocuğun yetersizliği ile ilgili bilgi sahibi olmalıdır. Sınıf arkadaşları da bu konuda bilgilendirilmelidir. Çocuğun gereksinimleri doğrultusunda fiziksel önlemler alınmalıdır.

Bazı öğrencilerin kasları yaş düzeyine göre gelişmemiş olabilir ve hızlı yazı yazmakta güçlük çekebilir. Bu durumda öğretmen ders özetini öğrenciye verebilir.

Yazılı değerlendirmeler çoktan seçmeli yapılabilir. Bu çocukların sınıf ve okul içindeki çalışmalarda yeterlilikleri doğrultusunda görev almaları sağlanır. Örneğin satranç

Sema ÇİĞDEMOĞLU

REHBERLİK SERVİSİ